

✠ ПОГНАЈ БОГ

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOV

5. číslo

Budyšin, meja 1963

Lětnik 13

Naše hrono na różownik 1963

Zachowajće so samych w Božej lubosći, čakajo na smilnosć našeho Knjeza Jezom Chrysta k wěčnemu žiwjenju.

Judaš 21

Jako so Jezusa prašachu za najwažnišej, za hłownej kaznju, wotmołwi: „Ty dyrbiš Boha, swjeho Knjeza, lubować z cyłej swojej wutrobu, z cyłej swojej dušu a z cyłej swojej myslu!“ Wón pak sam je nas přeni lubował. A hdyž to woprawdže njebychmy zhnili na hinaše wašnje, w Chrystusu Jezusu dyrbimy přeco zaso z nowa zeznać a spóznać, zo je Bóg swět tak lubował, zo je swjeho jeničkeho narodženeho Syna dał, zo bychu wšitcy, kiž do njeho wěrja, zhubjeni njebyli, ale wěčne žiwjenje měli. My potajkim ničo dale nječini my ze swojej lubosću, hač zo bychmy zaso lubowali. My stejimy w Božej lubosći, wot dnja křćenicy smy wot njeje wobdaci a do njeje schowani, zo je naš nadawk jenož tón, zo bychmy sami so zachowali w tutej Božej lubosći, zo njebychmy z njeje wupadali. To móhlo so stać!

A kak to čini my? Naše słowo to nam praji, mjenujce tak, zo přeco zaso čakamy. Na čo? Na smilnosć Jezom Chrysta. Wězo, to je naturskemu člowjekej, potajkim člowjekej, kajkiž je po naturje, čezko. Člowjek njehča smilnosć, miłosć, hnadu, ale wón chce swoje prawo. Před Bohom pak nima my žane prawo, na kotrymž móžemy wobstać. My móžemy so jenož spuščěć na smilnosć w Jezusu Chrystusu, dokelž smy a wostanjemy před nim hrěšnicy. Tohodla smy čakacy ludžo, ludžo kiž ničo njewočakujemy sami wot so, ale wšitko wot Njeho!

Runje w času mjez Božim stpěcom a Swjatkami namakamy w Bibliji Jezusowych wučobnikow, žony a tych, kiž hewak hišće do nich slušeja — 120 ludži to běše — jako čakacu wosadu. Wšako běše Jezus sam jim přikazał, zo bychu čakali na Wótcowe slubjenje.

To, na čož běchu tehdom čakali a štož běchu dostali, dar Swjateho Duha, to je to samsne, na čož mamy džensa runje tak čakać, štož je nam slubjene a štož dostanjemy, Božeho lubeho, droheho, swjateho Duha, zawdawk wěčného žiwjenja. Z Lutherom prošmy: „Přiđz, Božo swjaty Ducho, k nam a z hnadu swojej napjelj sam swoich wěrných mysl a wutrobu, jim zapal lubosć horjacu!“ La.

Wopiłcy njedóstanu Bože kralestwo

1. Kor. 6, 10

Hižom dlěši čas hrozy wjele ludžom — w NDR runje tak kaž w druhich krajach — strach přez znjewužiwanje alkohola, nikotina a druhich srědkow (tež tabletow!), Za alkohol a nikotin je so w nawječornej Němskej na přikład w léce 1961 21^{1/2} miliardow hriwnow (!) wudało. Haj, sće prawje čitali 21^{1/2} miliardow hriwnow! Za „Chlěb za swět“ bě so jeno 14 milionow hr. nawdało, potajkim telko, štož so za sydom hodžin překuri a přepije. Statistika w časopisu „Wissen und Leben“ pokazuje, zo je w NDR na 130 000 chroniskich alkoholikarjow (pičkow). Pornjo druhim krajam so pola nas wjele wjace palenca přetrjebuje. Alkoholizm mjez młodzinu woběju splahow spochi rosće. 60 procentow alkohola so w „swójbje“ přepije. Tohodla namakamy tež mjez žonami džen a wjace pičkow. Zwjeršne a lochkomyšne žiwjenje je so bohužel tež na cyrkwinske kruhi přenesło. To je fakt.

Wopiłstwo je wina, zo so ludžo duchownje a moralisce skaža. Něhdže 75 procentow wšitkich spalnych choroscow so we wopiłstwe přenošuje. Wjetšina ludži a tež wjele křesćanow njehadža to připóznać. Stajne piće přeměnja za krótki čas, husto hižom za pjeć do džesać, znajmjeńša pak za pjatnać lět charakter člowjeka. A skónčnje so zniči a zajědojci cyła člowska duša: wutroba bywa džěn a twjerdša, pičk njewě wjace, što so sluša a što nic, bywa surowy. Swarjenje a sakrowanje zajědojca cytu atmosferu we swójbje. Njedypkownosć a njespuščěnosć so wuskutkujej na džěle. Nječistosć zbudži pohóršk mjez swójbu. Lža kónčuje a zniči skónčnje dowěru mjez mandželskimaj. Što móže so potom hišće džiwac, hdyž žona praji: „Ja wjace njemóžu!“ Žona, kiž ma pička za muža, njese troju čezu:

Jako mandželska so wona čuje wopušćena a wosamočena a zjebana, zo so muž, kotrehož bě něhdy lubowała a kotrehož hišće lubuje, wot njeje zdaluje, zo so wo nju njestara, zo skónčnje z njeje njelubje, surowje a ze zacpěcom wobhadža a čělnje ponižuje. Tajki muž přewostaja wšitko, štož je wažne, swojej žonje. Wona ma so wo wšo starać a wo wšem rozsudzic. A husto je potom tež tak, zo žona čerpi pod njeswěru swojeho muža.

W domjacnosći ma sej žona wšitko, štož je wažne, kaž zežiwjenje a woblekanje, ze swojimaj rukomaj zasužic, dokelž muž swojej pjenjezy za piće přetrjebuje.

Kublanje džěci, jich pozdžiše powoňanje a přihotowanje na přichodne žiwjenje, to je třeća čezka, kotruž ma tajka žona njeseć. Muž ju tež we wšěch tutech prašenjach samu wostaja.

Žana žona tele čezka na přeco znjesć njemóže, jelizo so jej pomoc njedostanje. Tohodla je wažne, zo so žony tajkich pičkow zetkują z druhimi žonami, kotrež samsnu čezu njesu, kotrež su samne přecerpjele a kotrymž je so pomoc dóstała. To jim dawa nowe mocy a nadžiju, hdyž zhonja, kak su druhe wšitko přetrale, kak su swoje samsne zmylki dopóznałe a porjedžile, hdyž zhonja, zo móže tež jim žiwa wěra do Jezom Chrysta swětlo přinjesć. To so stawa na zetkanjach.

Mužojo, kotriž na tajke zhromadžiny přichadžeja, su tajcy, kotrymž je piće wšu eksistencu zničiło, kotriž wjace dale njewědža a nětko wupuć pytaja. Na spočatku tajkeho zetkanja, kotrež traje cyły tyždeň, spytaja so wobdžělnicy mjez sobu zeznać a powědaju sej swoje dotalne žiwjenje. Potom so rěči wo prašenju, što kóždy z nich wot tajkeho tyždenja za sebbe samoho wočakuje. Někotři při tym měnja, zo so njehadža alkohola wzdać, ale zo njehadža znajmjeńša wjace telko pić kaž dotal. Njetraje pak dołho a hižom su zaso na starym puću. Hakle potom so hodži z nimi wo tym rěčeć, zo je lěpje, so docyła alkohola wzdać. A bórze su sej wšitcy přezjedni: Dže wo to, zo hladamy za džěnosći sprawnje do woči a zo njespytamy, swoju winu na te abo tamne wašnje zakryć. Dokładnje so rěči wo džesać kaznjach a wo Lutherowych wukładowanjach. A što je to do žohnowanych a hnujacych hodžin, hdyž tón a tamny swoju wutrobu wuskorži a skónčnje dopózna, zo je přez Chrysta krej tež jeho wina wadata. Bóg dawa jasnosć, zo ma nětk z hrěchom kónc być, wón tež pomha, namakać nowy započatk. Štož so sprawnje kaje, tomu dawa tež swjaty Duch móc, so wšeho hubjeneho a skaženeho wostajic: „Je-li što w Chrystusu, tón je nowe stworjenje. To stare je so minyło, hlej, wšitko je so nowe sćiniło.“

To směmy po kóždym tajkim tyždenju přeco znowa z džakownej wutrobu wobswědčić. Wězo su tajke tyždenje poľne wojojanja a bėdženja. Zwjetša je zwopředka tak, zo so čí, kiž su so na tajkim zetkanju wobdžělili, stareho hrěcha wotrjec njemóžeja. Někotři pak su hnydom přemōženi a z tym wumōženi, a to na přeco. Na tychle zhromadžiznach powěda

žona wumoženého pička tamnym mužam, kelko nuzy a horja jich žony čerpja. A na zchromadžiznach za žony wopěda wumoženy pičk žonam, zo njeje wopilstwo jenož hlupu nawučenje, ale djabolska móc, z kotrejež putow so nichtó sam wuswobodzi njemóže a byrnjež by wšo móžne spytał. Tak su tele tydženje za wšitkich wulka praktiska pomoc. Z praktiskimi eksperimentami so pičkam tež dopokazuje, kak alkohol po něčim čuwy a mozy niči. Pomazka, kotruž do alkohola položiš, bórže stwjerdnje, pomazka, kotruž do wody položiš, wostanje mjehka. Kwětka, kotruž do alkohola tyknješ, bórže zahinjje. Hdyž bělk (Eiweiß) do alkohola kidnjješ, či stwjerdnje, we wodže pak wostanje mjehki. Podobnje so alkohol na čłowski organizm wuskutkuje. Tež na wobrazach so pičkam pokazuje, kelko hubjenstwa a bědy wopilstwo načinja. Wjele ludži sej tajke něšto lěpje spomjatkujje. Na zetkanjach so tež wjele spěwa, přechodźuje na čerstwym powětrje atd. Na te wašnje so zbudźi mjez pičkami abo tymi, kotřiž pod nimi čerpja, lóšt, tež w přichodze z nami kontakt wobchować a so hubjenych towaršow pasć.

Z kóždym jednotlivym so tež rěči wo wšěch wažnych prašenjach jeho žiwjenja: hdyž je zadožženy, jedna so z jeho wěričelimi, rěči so wo prašenjach mandželstwa, wo powoľanju abo tež wo nowym dzele. Tak so z Božej pomocu přeco wupuć namaka.

Što je to do wjesela za nas, hdyž slyšimy po tajkim zetkanju wot žony: „Mamy zaso čisće noweho muža a nana. Wšitko je so změnilo, a měr a radosć stej do našeje swójby zachahnytoj.“

Štož je so alkoholej podał, tón je chutnje wohroženy! Pičkam ma so hnydom pomhać! Tohodla dyrbjaj kóždy wěrný křesćan měr za swoju

winowatosć, zo so jim na tajke wašnje pomha.

Ewangelske džělowe zjednoćenstwo za wotwobroćenje stražnych požadosćow — fachowy zwjazk Znutřkowneho misionstwa — w Drježdžanach N 6, na Glacisowej droze 44, podawa radu a pomha wšitkim, kotřiž čerpja pod alkoholom a druhimi škódnymi požadosćemi!

Zakoń přećiwu alkoholizmej

Čěskosłowacki parlament je nowy zakon přećiwu alkoholizmej postajił. Hdyž je so hač dotal pičkam móžnosć poskičila za wulěkowanje, tak nowy zakon pička nuzuje, zo so da lěkować. Wosebje wuznamne drje je, zo pičk njedostanje mzdu do ruki, ale swójba. Njedowolene hotowanje alkohola so čěšo chłosta hač dotal. Nowe postajenje, kotřež mlódzinu niže 18 lět nastupaja, su kručiše. W léce 1962 je so w Čěskosłowackej 68 114 pičkow nalicho. Mjez 15 631 džělenymi mandželstwami bu 2 194 dla wopilstwa džělenych. 2 743 njezbožow je so stało pod wliwom alkohola.

Při wuradžowanju noweho zakonja je předsyda strowotniskeho wuběrka parlamenta Andrej Žiak, kotryž je hłowny inspektor ewangelskeje cyrkwy w Słowackej, wosebje wuzběhował, zo je nuzne zchromadnje přećiwu strachej alkoholizma wojować. Wón pokaza na to, kak wjele je alkohol jich narodej w zašlych časach do škody načinił.

Andrej Žiak je nas Serbow před lětami wopytał. My rady na zetkanje z nim spominamy a so wjeselimy, zo smy tež we wojowanju přećiwu alkoholizmej z nim přezjedne.

Po rozprawje Słowackeho Ewangelskeho Posola spod Tatier — 5. 3. 1963.

Swjatki

„A jako běše dzeń swjatkow dopelnjeny, běchu woni wšitcy w jednej mysli hromadže.“ Takle so započina na 2. stawje Japoštołskich skutkow powěsć wo swjatownikym podawku. W grjěckim teksće, potajkim w prateksće, čitamy za swjatki mjeno „pentekosté“, to rěka „pjećdzesaty“ (mjenujucy pjećdzesaty dzeń po jutrach). W samsnym času měješe židowska wosada swjatny dzeń, žnjowy swjedžen, a wjele cuzych, samo z druhich krajow, bě do swjateho Jeruzalema přišlo. 50 dnjow abo sydom nje-džel po židowskim swjedženju pasah sta so swjatownikowy dživ a swjatny Duch přińdže na Chrystusowych wučobnikow. Tak nasta přenja křesćanska wosada, „lud ze wšěch jazykow swěta.“

Němcy su so po Grjěkach zložili, přetož słowo „Pfingsten“ njeje ničo druge hač němski wuraz za grjěske „pentekosté“. Tola tež druge rěče su grjěske słowo přewzale: Francozojo praja a pisaja „pentecote“, Italčenjo „pentecoste“, Jendželčenjo „pentecost“, Danojo „pinse“, Šwedojo „pingst“. Nimo toho wšak ma jendžel-ska rěč hišće swojorazny wuraz „whitsunday“, štož rěka cyle jednorje

„běla nje-džela“. To drje je tohodla, dokelž bě z wašnjom, zo ludžo k swjatkam kaž tež k jutram w bělej drasće chodžachu. W Sicilskej rěkaja swjatkam tež „paša rosatum“ (róžowy pasah, róžowe jutry). A to je tohodla, dokelž tam swjedžen swjatkow jenož z mejemi njeuwuhotuja, ale tež z róžemi.

Tež w Ruskej prawoslawnej cyrkwi maja swjatki swoje mjeno po ličbje 50, jenož zo su ju tam přetožili na „pjadđesatnicu“. We Wukrajinje pak ma swjatownikowy swjedžen mjez ludom mjeno „zeleni swjata“. W 180. psalmje dzeń rěka „... wuhotuje róčny čas z mejemi hač do rohow woltarja“. Tež Polacy mjenuja swjatki runja Wukrajincom „zielone święta“. A naše serbske słowo „swjatki“ drje je jasne, byrnjež chětro powšitkowne, dokelž móhli tola runje tak derje tež za hody a jutry „swjatki“ prajić.

K swjatkam so potajkim cyrkej z mejemi pyši. Liturgiska barba pak njeje pola nas we wječornych cyrkwach zelena, ale čerwjena — barba swj. Ducha, wohenja, lubosće. Zdobom je čerwjena barba tež barba cyrkwy docyła, dokelž je so cyrkej swjatki narodžila. Š.

Swjatki w cyrkusu

Znaty ewangelist farar Wilhelm Busch z Essena měješe před wjele lětami indiansku žonu z cyrkusa Sarra-sani chować. Wón tam steješe a rěčeše k ludžom z cyrkusa. Tola wjetšina z nich běše z wukraja, a woni předarjowe słowa njerozumichu. To je Busch bórže pytnyl. Přetož jedna artistka poča so molować a clown (kekler) poča keklować. Druzy sej powědachu. Běše to wšitko, ale žana nutrna pobožnosć, kajkuž ju znajemy při pohrjebach. Farar pak dale předo-waše a sej hłowu lamaše, kak by móhl Bože słowo tymle cyrkusowym ludžom zaščěpić. Nadobo pak wšitcy hłowu zběhachu a poskachu. Předár bě słowo „Jezus Chrystus“ prajił. Nětk wón tele słowo přeco zaso wospjeto-waše, tak husto kaž bě móžno. A w cyrkusu bu čišina. Nadobo wšitcy wědzachu, wo čim so tu rěči.

Wotprošowanje

W léce 1934 bě so muž z mjenom Fredrik Ramm z Norwěskeje na křesćanskim schadžowanju wobdžělił. Wón bu tohodla znaty, dokelž bě slědźerja Roalda Amundsenja přewoźał. Na tutym schadžowanju bu wón jara hnuty a so wot nětka přeco-waše, zo by lěpši čłowjek był. Jeho přeceljo so dźiwachu, zo je so nadobo w jeho swójbje cyła atmosfera polěpšila; nadobo bu wšitko tak sprawne, wutrobne a přecelne pola Rammec. Něšto pak jeho čěsnješe. Tehdom, jako so Norwěgska a Danska w Zelensku (Groenland) wadžištej, běše Ramm ze wšěmi srědkami přećiwu Danskej šču-wał. To jemu měr njeda. Tuž poda so do Danskeje a tam na wulkej zhroma-džiznje před danskim ludom wotpro-šowaše. Ze swojim zmužitym skutkom bě Ramm přinošował, zo je so poměr mjez Danskej a Norwěskej zaso polěpšil. — To je tola rjany přikład za naš džensniši swět, ale změje hdy štó telko zmužitosće, swoju zlosć přiznać a ju před druhim ludom wuznać? Wo tajkich sprawnych mužichcemy Boha Knjeza prosyć!

Kemšerjo — su či lěpši?

W kole mlódych ludži rozmołwjachmy so něhdy wo prašenjach wěry. Při tym wězo tež rěčachmy, kak husto mamy kemši chodźić. Či jedni so prašachu: „Dyrbimy kemši chodźić? Nje-móžemy tež doma we swojej komorce wěrić a so modlić?“ Či tamni mjenjachu: „My kemši džemy, hdyž čujemy, zo je zaso raz trjeba!“ A tamni wznachu: „Za nas je to samozrozumliwe a nutřkowne hnuće, zo sluchamy na Bože słowo a zo pytamy zhromadnosć z druhimi křesćanami!“ —

Štó ma prawje? „Doma w komorce?“ Za tutej sadu bych chcyl čisće sylny prašk sadzić. „Doma w komorce“ — njerěka to skónčnje, zo so bojimy, swoju wěru zjawnje wuznać a zakitować, njerěka to, zo radšo doma sydamy, hač zo so na puć podamy do Božeho domu?

A potom či, za kotrychž je kemšichód někajka potřebnosć, či, kotřiž smano hody, jutry a swjatki raz kemšidu. A tym sym wotmołwił: „Waše słowo wo tej potřebnosći je jara strašne słowo! To tola rěka, zo so džensa raz čuju potřebny Božeho słowa, jutře pak zaso nic! A čert, tón derje dokonja, nam tule potřebnosć po něčim,

potomu, ale zasakle, z wutroby stor-
hać, dońž njeje wšitko podušene a
wuhasnjene. A potom smy skónčnje
bjez kóždeje potřebnosće — a z tym
znutřkownje moru.

Prašach so młodeje sotry, kotraž do
třećeje skupiny našeho kola slušeše:
„Čehodla sće wy poprawom diako-
nisa?“ Po krótkim přemyslenju wona
rjekny: „To je so hižom započalo,
hdyž běch pjeć lět stara. Tehdom je so
mi hižom Bože słowo do wutroby za-
šćepilo, tak zo sym je wobchowala.
Z třinaće lětami wobdžělich so na
ewangelizaciju i po tym wědźach, zo
mam so jasnje rozsudzić. Džěch k na-
šej wosadnej smilnej soře a powě-
dach jej, kak jara Jezusa lubuju. Wo-
na so zo mnu modleše a woda mi moje
tehdom hišće snadne hrěchi. A mje
moje swědomje hnuješe a čěrješe: Po-
dach swoje žiwjenje cyličke do Zbóž-
nikoweju rukow a slubich, zo chcu
do jeho služby zastupić. Tak buch
sotra, diakonisa. A nětko je za mnje
znutřkowna potřebnosć, ně wjacje hi-
šće, znutřkowna nuz a samozrozum-
liwosć, porjadnje Bože słowo sly-
šec...

Tam a sem někajka potřebnosć —
abo prawa lačnosć za Božim słowom?
Kak je z nami?

W jednej mysli

W lěcu 1960 wotmě so w Lausanne
(Šwicarska) přerjona ekumeniska kon-
ferenca młodžiny w Europje. Na 1800
młodych ludźi ze wšeho swěta bě so
při Genfskim jězoru zešlo a tam jed-
nało wo hesle wulkeje swětoweje
zhromadźiny cyrkujow w New
Delhi: „Jezus Chrystus — swětko
swěta“. Něšto čisće nowe drje běše,
zo bě wotmyslene Bože wotkazanje za
wšitkich. Při tym dyrbymy wědźec, zo
běchu tam křescenjo ze wšech móż-
nych wuznaćow zhromadźeni. Jedyn
z delegatow, holandski profesor, napo-
minaše wšitkich: „Čińće to, štož maju
mudri mjez wami za njemóžne, mő-
žno; započće Bože wotkazanje hroma-
dže swjećić!“ Po tychle słowach je so
900 delegatow mělo. Woni běchu spő-
znali, zo tu njeje čłowjek hosćičel, ale
Knjez Chrystus, kiž je hlawa cyrkwy
a kiž chce, zo bychu wšitke jeje sta-
wy w jednej mysli byle.

Brězowe hałužki

Běše nalěto. Towarš we wójskej
jatbje, kotrehož njeběch dotal hišće
znał, přinješe mi kwěcel brězowych
hałužkow. Wědźach wo nim jenož, zo
je z mojeje domizny a zo je rjemjes-
lnik z powołanja. Někotre dny po-
zdžišo mějach přiležnosć, jeho na naše
Bože služby, kotrež w lěhwje wotmě-
wachmy, přeprošyc. Wón so chětro
džiwaše, ale pytnych, zo njebě njepře-
čelnje zmysleny. Křćeny wón běše,
tak mi rjekny, ale wot časa džěcat-
stwa njeměješe wjacje zwiska z kře-
scanstwom a cyrkwu. Jeho nan bě
w lěće 1912 z cyrkwy wustupil; wón
sam pak ničo wjacje wo tym njewě-
džeše, njeběše tež konfirmowany, a
čuješe so — kaž mjenješe — tež bjez
wěry a cyrkwy dosć zbožowny.

Přichodnu njeđzělu, krótko do kem-
šow, přeprosych jeho znawa;
nochych jeho na žane wašnje nuzo-
wać, ale bych so jara wjeselił, hdy by
znajmjeńša jónkróć přišoł. Byrnjež
njebě mi na to jasnu wotmołwu dał,
wón tola přińdžě. Po kemšach mi tak

připódla rjekny, zo je so jemu lubilo,
ale pytnych, zo njebě jeho Boža služba
přejara hnula.

Něšto pozdžišo zadoby so wón do
baraki, hdžež běchu cyrobizny skła-
dowane. Chcyše čěnkny. Francoscy
wojacy běchu jeho při tym lepili a
přebili. Nětko chcychu jeho pochłos-
tać. W tym času, hdžež njemědžeše
ničto z nim wjacje rěćec, rěćach ja
z nim.

Bórze po tym wopušćich ja koman-
do. Bjez přeprošenja wobdžěli so wón
na přichodnej Božej službje. A po ně-
čim wón swěru sobu kemši chodžeše,
wupočowaše sej wot nas knihi a
slubi, zo njeha so ženje wjacje wot
tohole puća wotwjesc dać, byrnjež bě
jemu tutón puć dotal njeznaty a nje-
zwučený. Ale nětko wón wědžeše, do
kotreho směra ma dale hić. S. W.

Misionstwo mjez islamom

Slubjenje, zo wostanje Jezus Chry-
stus pola nas wšitke dny hać do skón-
čenja swěta, je najlěpša pomoc za mi-
sionske džělo mjez mohamedanskimi,
přetož so tam ewangeliu fanatisce
spřećiwjeja.

Mohamedanscy njewěrja, zo je Je-
zus Chrystus Boži Syn, a powěsć, zo
je Bóh swět tak lubował, zo je swo-
jeho jeničeho narodźeného Syna
k jeho wumóženju dał, je jim wo-
hidna. Woni wěrja do jednoho
Boha, praja pak, zo je tutón jedyn
Bóh tak nadobny a tak wysoki, zo nje-
móhl nihdy na nihdy syna męc. Po-
selstwo wo Božim Synje je jim po-
hóršenje.

Islam, tak so jich nabožina mjenu-
je, je mješćca mjez židowskimi a kře-
scanskimi nahladami. Wšelake džěle
Biblije, to rěka wězo Stareho zako-
na, mohamedanscy připřoznawaja, na
přikład, zo su profeca Boži posli byli.
Wěrja tež, zo je Jezus žiwy byl, a smě-
dža jeho samo za profetu připřoznać.
Tola, zo je wón za hrěchi swěta swoje
žiwjenje na křižu woprował, njeha-
dža nihdy wěrić.

Islamska nabožina ma hinaši zapo-
čatk hać křescanstwo abo židowstwo
— bu za ložen a. A tohodla moha-

medanscy chutnje twjerdža, zo nje-
móžeja so ženje z křescanami stać.
Radšo někoho skónčuja, hać zo dadža
jemu swobodu, křescanskej cyrkwi
přistupić.

Štőž tole wě a znaje, tón tež wě,
kak čězke je misionske džělo mjez
přiwisnikami tuteje nabožiny. A tola
je Bóh Knjez powołał mužow a žony,
kiž su do mohamedanskich krajow
šli, zo bychu tam Jeho słowo připo-
wědali a wo Chrystusu swědčili. Mała
je jich ličba a čězke je jich džělo pod
tajkimi wobstojnosćemi. A při tym
dyrbimy wědźec, zo tež islam wob-
šěrne misionstwo wudžeruje, wose-
bje w Africe, ale tež druhdze, haj, sa-
mo w Europje, w srjedźnej Europje!
Tak bu loni 25. awgusta w Zürichu
(w Šwicarskej) zakladny kamjeń za
přerjona mošeju (to je mohamedanski
Boži dom) na šwicarskej zemi polo-
žený. Dotal steja w Europje hižom
štyri tajke mošeje: w Londonje, w den
Haagu, w Hamburgu a w Frankfurtě
— potajkim samo dwě w Němskej! —
Bóh Knjez njeh žohnuje sprěćiwje
džělo křescanskich misionarow a
mału ličbu wukřćenych.

Wjacje hać 50 milionow

Skutkowanje bibliskich towarstwow
po wšem swěće přiběra. Lěta dotho
bu wob lěto 30 milionow Biblijow,
Nowych zakonjow abo džělow z Bi-
blije rozšěrjenych, w lěće 1960 bě jich
35 milionow a 1961 39 milionow.
W lěće 1962 rozšěrjona bibliske to-
warstwa 49,8 milionow Biblijow a
džělow z njeje. W tutej statistice pak
njeje hišće wuslědk Stuttgartskeho
bibliskeho towarstwa naliceny, tak zo
jo so loni přez 50 milionow Biblijow
wudało. To je ličba, kajkuž jw stawi-
zny dotal hišće njeznaja. Wšudžom na
swěće ludžo žadaja za Božim słowom.
Wosebity přikład za to je Srjedźna a
Južna Amerika, hdžež je rozšěrjenje
Biblije wo 70 procentow postupilo.
Jenož w Europje ličba rozšěrjenych
Biblijow spaduje — wot 3,9 milionow
na 3,5 mil., potajkim wo něhdze 10
procentow. W kotrej měrje su bibliske
towarstwa w NDR na rozšěrjenju Bi-

Lubi delnjołužiscy hosćo pola nas

Před dwěmaj lětomaj smy my w
Delnej Lužicy pobyli — tehdom ze
wšelkimi čězemi, dokelž njeběchmy
dosć omnibusow dostali. Lětsa na nje-
dželi Kantate su nas nětko delnjo-
serbske wosady wopytali. Dwaj omni-
busaj běštaj do Barta přijěloj, do Ra-
kec, Bukec, Njeswaćidła a Hodžija
wšudže jedyn. W tutech wosadach
wobdžělichu so naši hosćo na něm-
skich kemšach. Naši wosadni běchu
jich na wobjed přeprosyli a jich lubje
pohosćili. Hdyž so křescenjo hroma-
dže zeznajeja, wšak je to přeco wu-
trobne wjesele.

Popołdnu w 14.30 hodž. so zetkach-
my w Budyšinje w Michałskej cyrkwi.
Biskup D. Hornig ze Zhorjelca porěča
na jara zdobne a nam Serbam lube
wašnje wo wšelakorosći křescanskich
cyrkujow, kotrež su tola přez jedne
we wěrje do Knjeza Chrystusa. Wón
wosebje wuzběhowaše, kak so Ewan-
gelij we wjele rěćach po cyłym swěće
přeruje. To móhło so zdać jako šće-
pjenje, ale to njeje. Křescenjo ze

wšech křescanskich wěrywuznaćow
su mjez sobu bratřa.

Br. farar Nowak z Fünfeichena pola
Eisenhüttenstadta wujasni w delnjo-
serbskej rěči wuznam chwalobneho
kěrluš a. Jeho předowanje běše krótko
ale krasne. To běše po dohich lětach
zaso přeni króć, zo Delni Serbja serb-
ske předowanje slyšachu.

Mjez postrowami běše tež serbski
delnjoserbskeho lajka. Tón nas lubje
zwejeseli.

Serbski superintendent před hosće-
mi rozložil, kak je jemu cyrkwin-
ska wyšnosć přepodała nadawk so starać
wo serbske připowědanje Božeho
Ewangelija.

Brjazynski a Malešanski cyrkwin-
ski chór rjenje spěwastaj. Malešanski
pozawnowy chór nas hižom před
cyrkwu lubje witaše a na zhroma-
diznje naše spěwanje nutrnje pod-
pěraše.

Z hosćemi sej potom hišće město
Budyšin hromadže wobhladachmy a
so potom we wutrobnej lubosći roz-
žohnowachmy. W.

blíže wobdželeni, njech pokazuje slědowaca statistika: W léce 1962 bu wudatych: 57 000 dospołnych Biblijow, 59 000 Nowych zakonow, 93 000 dželow Biblije a 115 000 wuběrkow, wšo do hromady potajkim 324 000 eksemplarow.

Džěło biblickich towarstwow so nam wosebjě pokazuje na polu přeložowanja swj. Božeho słowa. Dotal bu Biblija dospołnje do 228 rěčow přeložena, Nowy zakon do dalšich 285 rěčow, a wšelke džěle, wosebjě scěnja, do dalšich 689 rěčow. Z tym bě loni Biblija abo znajmjeńša tón a tamny džěl z njeje, do 1200 rěčow přeloženy. Mjez nimi su dvě dospołnej Bibliji a šěsć Nowych zakonow, kotraž buchu docyła přeni króč wudate, a to w Tanganjice, Angoli, Sudanje, na Borneo, w Kongu, Ugandze a na Karolinskich kupach. Nimo toho bu 22 jednotliwych biblickich knihow přeni króč w nowej rěči wudatych. W tutej statistice pak njeje sobu wobmyslena wulka ličba nowowudatych, porjedženych tekstow.

Cyrkej we Wjetnamje?

Haj! Romsko-katolska cyrkej praji, zo je we Wjetnamje dwaj milionaj katolikow. Ewangelska cyrkej ma tam jenož něhdže 25 000 dušow. To je mjenje hač jedyn ewangelski na 1000 wjetnamskich krajanow. Byrnjež stej wobě wěrywuznači, ewangelske a romsko-katolske, štož nastupa ličbu wukrěčenych křesćanow, we swěto-

wym misionstwje někak jenak sylnej, tak ma tola ta abo tamna cyrkej w někotrych krajach wjace wliwa a přiwisnikow. Tak potajkim tež we Wjetnamje. To ma wšelke přičiny. Francoska kolonialna wyšnosť, kotraž tam knježeše, běše katolska. Tola romska cyrkej bě tam hižom wot lěta 1627 přez jezuita Alexandre de Rhodos zastupjena, kotryž běše w Tonkingu žiwý. Přeni ewangelscy misionarjo zasydlichu so hakle 1911 w Annamje a 1902 w Laosu. A přeco bě jich jenož mała horstka. Tak so njetrjebamy džiwac, zo njeje do wšelkich kónčin kraja ani jedyn misionar hišće přišoł. Při wšěm pak je mała ewangelska cyrkej tam njewotwisna, samostatna, tež w pjenježnych prašenjach.

Tež we Wjetnamje je křesćanstwo wjele přesćěhanja a nuzy přetrać měło. Wosebjě běchu katolscy křesćenje potrjeheni, kotřiž buchu po tysacach skóncowani. Husto dyrbjachu na križ stupić a tak so symbolisce swojeje křesćanskeje wěry wotrjec.

Hišće w léce 1891 buchu sobustawy kralowskeje swójby, kotřiž běchu křesćenjo, do wuhanstwa posłani. Wšitko, štož jim slušeše, bu jim wzate. 1930 dyrbjachu tež ewangelscy křesćenjo za čas přesćěhanja dopokazać, zo njehadźa swoju wěru do Jezom Chrysta swětneho zbožja dla spušćić. (Wjetnam je runje tak kaž Němska do dweju dželow rozšćěpjeny. Wšo hromadže ma kraj na 24 milionow wobydlerjow.)

Ze swěta cyrkwyje

Wjace hač sto wulkich balikow z cyrkwinskimi archiwajemi, mjez nimi drohotne stare cyrkwinske knihi ze Zhorjelca a wokolnosće ze 17. a 18. lěstotka je Zhorjelski wyši měščanosta njedawno nawodnistwu Zhorjelskeho konsistorstwa přepodał. Wone buchu wuslědžene mjez wulkej syłu Zhorjelskich archiwajow, kotre za pułske wyšnosť kónc wojny přewzale a w léce 1961 městu zaso wróćile.

Štyri nabožne zjednoćenstwa w Danskej, — unitariska cyrkej, mormonojo, liberalno-katolska cyrkej a towarstwo „Islam w Danskej“ (!) — su dansku wyšnosť prosyle, zo by jich oficialnje připóznała a jim dowoliła, w ludowych šulach nabožinu podawać. Wuměnjenje za statne připóznaće někajkeho nabožneho zjednoćenstwa bě dotal w Danskej tajke: wěsta wulkosć towarstwa, kruta organizacija a porjadne akademiske wukublanje jeje předarjow. Dotal maja tež jenož wučerjo lutherskeje ludoweje cyrkwyje w Danskej dowolnosť, w ludowych šulach nabožinu podawać.

W katolskim wjerchowstwje Liechtenstein twari so tuchwilu přenja ewangelska cyrkej. Wosada we stolicy kraja — Vaduz —, kotraž sej tule cyrkej twari, ma 900 dušow. Nětko ma wosada tež swojeho dušowpastyrja; dotal wupomnachu susodne šwicarske wosady. Za natwar tuteje cyrkwyje je tež katolska cyrkej w Liechtensteinje pjenjeje zběrała. Katolscy křesćenjo chcedźa ewangelskej wosadze wołtarnu Bibliju a křećeński grat darc. — Ewangelsko-reformo-

wani a katolscy wobydlerjo holandskeho městačka St. Oedenrode chcedźa sej mjez sobu pomhać při natwarje dweju cyrkwjow. Ewangelski a katolski farar městačka staj zhromadny plan wudžětałoj, po kotrymž ma so we woběmaj wosadomaj za natwar cyrkwjow zběrać. Zhromadnje chcedźa tež ewangelscy a katolscy na holandskej kupje Vlieland přenju cyrkej natwaric. Wobě wosadže budžetaj ju wužiwać. Dotal wotměwachu so ewangelske a katolske Bože služby w jednej žurli.

Ze šěsć wusylanjemi w šěsć afrikskich rěčach je kónc februara radiostacija „Hłos ewangelijski“ w etiopiskej stolicy Addis Abeba swój program zahajiła. Stacija wusyła za Bliske a Srjednje ranje, za rańšu a južnu Afriku kaž tež za Madagaskar a Etiopisku. Rozhłosowe znamjo tohole noweho křesćanskeho sčelaka su přenje štjyri noty Lutheroweho kěrluška „Jed'n twjerdy hród je naš Bóh sam“. Na swjatočnosťach k česći zahajenja noweje stacije bě tež etiopiski kejšor Haile Selassie I. přítomny.

Komisijska cyrkwjow za mjezynarodne naležnosť, organ Ekumeniskeje rady cyrkwjow, je Zjednoćene narody (UN) napominała, so sobu wo to prócować, zo so njeby nihtó wjace swojeje wěry dla přesćěhował a zo by swoboda wěry zaručena wostała. Zwjetša je tak, zo so džěło a skutkowanje cyrkwjow indirektnje haći, na přikład přez to, zo so skutkowanje misionarow, cyrkwinske džěło mjez młodžinu a druhe zakazuje abo znajmjeńša hrubje wobmjezuje.

Wobwod Zhorjelskeho konsistorstwa je poměrnje derje duchownje zastarany. Wot wšitkich 84 farskich městnow su jenož džewjeć njewobsadžene. Na njewobsadženych farach pak skutkuja pomocni duchowni. Přerězk staroby mjez fararjemi Zhorjelskeho konsistorstwa je 45,8 lět. Dorost za duchownske zastojnstwo zaso přiběra. W katechetiskej službě skutkuje pódla fararjow 63 sobudžělaćerjow a fararkow. To pak njedosa. W maćernymaj domomaj Zhorjelskeho konsistorstwa so wuwučuje tuchwilu 40 holcow, ličba młodženow, kotřiž so na službu diakona přihotuja, pak je jara snadna. Do Zhorjelskeho konsistorstwa slušeja tež wulke serbske wosady (na přikład Slepo, Łaz a Wulke Zdžary) a tohodla so z nim wjeselimy nad kóždym wuspěchom. Tež Wojerocy do toho slušeja, hdžež chcemy lětsa swój Serbski cyrkwinski džěń wuhotować.

Z wosadow

Njeswaćidlo. W poslednim čisle pisachmy, kak smy swoje zwony sobotu do njeźele Ćudika (30. 3.) powitali. Tydžěn pozdžišo móžachmy je poswjećić. Zaso bě so wjele wosadnych zešlo. Tež ze susodnych wosadow běchu k nam na tutón swjedžen přichwatali — samo z Budestec, zo bychu so z nami wjeselili.

Wosadny farar poswjećić zwony w němskej a serbskej rěči. Sup. Busch-Budyski předowaše němsce a farar Šolta-Rakečanski serbsce. Serbski předar spominaše, kak běchu sej serbscy wupućowarjo pod Janom Kilijanom před wjace hač sto lětami jako drohi poklad ze serbskeje domizny do njeznateje cuzby za dalokim morjom zwón sobu wzali, kotřiž běchu sej w Małowjelkowskej lijerni skazali.

Farar Hornčér-Hučinjski porěča w džakownosći, zo nětk jich Boži dom dostanje naš stary zwón. My wšak so čězko wot njeho džělmy. Pornjo nowym zwonom je wón w swojej rjanosći kaž króna rjemjeslniskeho wuměštwa.

Tež katolscy knježa duchowni ze susodnych wosadow běchu k nam přišli a nas lubje strowichu. Bě to rjane znamjo našich ekumeniskich počahow.

Bóh Knjez chcył wšemu dać swoje žohnowanje!

Njech kóždy nowe zwony slyši jako Božich posłow. W.

Njeswaćidlo. Sobota, 6. 4. 1963, móžeštaj Arnošt Hajna z Wbohowa a jeho mandželska Hana rodž. Haješec swój zloty kwas swjećić. Bóh Knjez spožć lubymaj jubilaromaj dale měrny a miły wječor žiwjenja.

Drježdžany. Přichodne serbske kemše budu w Drježdžanach 23. junija 1963 popołdnju w 15.30 hodž. w cyrkwi swj. Marka (Dresden-Pieschen, Markuskirche). Předować budže farar Paler-Husčanski.

Nakład Domowina. — Wuchadźa z licencu č. 733 nowinskeho zarjada pola předšy ministroweje rady NDR jonkroč za měsac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswaćidlski. — Čisć: III-4-9, Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje.